

СРПСКИ ЈЕЗИК

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћирилично и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српскога језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове, траже подршку и истрајавају у њиховој реализацији.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Учествују у разговору. Говоре и пишу логично се изражавајући реченицама једноставне структуре. Уредно и читко пишу слова и бројеве. Читају с разумевањем уметничке и неуметничке текстове. Препознају формалне одлике поезије, прозе и драме. У једноставним примерима уочавају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Слушају саговорнике, на постављена питања дају одговоре потпуним реченицама. Састављају реченице и текстове једноставне структуре у говору и писању. Читају различите врсте уметничких и неуметничких текстова и упознају њихове основне одлике. Проналазе и репродукују експлицитне информације у тексту и на основу тога стварају мапе ума. Одговарају на питања о утисцима, ликовима, догађајима, месту и времену радње у књижевноуметничком тексту. У једноставним примерима издвајају одређена граматичка правила која се односе на реченицу и врсте речи у њима. Уче самостално и у сарадњи са вршњацима, у пару и групи.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Слушају и говоре уважавајући саговорнике. Користе знања из језика како би се изражавали писаним и усменим путем у свакодневном животу. Читају да би уживали, сазнавали и учили. Доносе директне закључке, износе своје ставове о прочитаним текстовима и повезују са личним искуствима. Користе и примењују информације и сазнања у свакодневним животним ситуацијама. Развијају способност емпатије, заинтересовани су за учешће и допринос заједничким активностима. Воле српски језик и доживљавају га као део свог идентитета.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличног и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. • СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. • СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву у друштвеним заједницама којима припадају. • СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. • СРП.ОО1.О.1.5. Владају техником читања ћириличног и латиничког текста и разумеју прочитано. • СРП.ОО1.О.1.6. Препознају информације експлицитно исказане у краћим уметничким и 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.2.1. Правилно изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. • СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. • СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. • СРП.ОО1.О.2.4. Усмено и писано препричавају текст по датом плану, кратко причају и описују на задату тему. • СРП.ОО1.О.2.5. Читају ћирилички и латинички текст и разумеју његово дословно значење. • СРП.ОО1.О.2.6. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.3.1. Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. • СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце. • СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила улудног опхођења, без говора мржње. • СРП.ОО1.О.3.4. Верно препричавају оно што су прочитали или чули, састављају кратак текст или излагање једноставне структуре. • СРП.ОО1.О.3.5. Користе експлицитно исказане информације из текста у одговарајућим ситуацијама и размењују их са вршњацима. • СРП.ОО1.О.3.6. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и проширују фонд речи мање фреквентним

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
<p>неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.1.7. Разликују књижевне врсте предвиђене програмом уз помоћ наставника. • СРП.ОО1.О.1.8. Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. • СРП.ОО1.О.1.9. Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу; препознају службу субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време у једноставним реченицама; препознају врсте реченица по комуникативној функцији. 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.2.7. Читањем текстова упознају основне одлике књижевних врста. • СРП.ОО1.О.2.8. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке као фазе учења. • СРП.ОО1.О.2.9. Уочавају одговарајуће примере речи и реченица, а затим закључују о врсти којој припадају; у једноставним реченицама уочавају службу субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време. 	<p>речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.О.3.7. Објашњавају како су разумели текст сходно одликама књижевне врсте. • СРП.ОО1.О.3.8. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање. • СРП.ОО1.О.3.9. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Користе језик као низ могућности које им служе у усменом и писаном изражавању: препричавају, описују, причају и учествују у разговору. Поштују језичку норму и примењују правописна правила предвиђена програмом. Течно и с разумевањем читају уметничке и неуметничке текстове. Проналазе и повезују битне информације у различитим врстама текстова. Познају садржинске и формалне елементе уметничког и неуметничког текста. Овладавају граматичком терминологијом и језичким законитостима које су предвиђене програмом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Говоре и пишу стварајући правилно структуриране реченице и текстове, поштујући језичку норму. У разговору постављају одговарајућа питања и образлажу своје идеје уважавајући саговорнике. Читајући повезују експлицитне информације и проналазе имплицитне информације у тексту. Прикупљају додатне информације из различитих извора. Представљају линеарни текст у одговарајућој нелинеарној форми и обрнуто. Разумеју информације приказане илустрацијама и фотографијама. Вођено анализирају књижевна дела користећи одговарајуће књижевне термине. Исказују и објашњавају своје утиске, доживљаје и мишљења о прочитаном тексту. Уочавају и издвајају у реченицама примере одређених граматичких појмова и правила. Учествоју у дискусијама и дебатама, уче кроз пројекте, проблемске и креативне задатке, драматизације и игре улога.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Изражавају се правилно, јасно и примерено комуникативној ситуацији писаним и усменим путем. Користе основне граматичке термине како би разумели и примењивали правописна правила и учили друге језике. Размењују своја запажања, мисли, осећања и закључке о прочитаним текстовима и посетама културним и другим догађајима. Спознају да читање пружа могућност за учење, развијање интелектуалних и језичких капацитета, лични развој. Упознају свој читалачки сензибилитет, негују читалачке навике и љубав према читању. Поштују вредности националне културе и култура других народа. Користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту, као и информације садржане у илустрацијама и на фотографијама. Представљају резултате свог језичког стваралаштва, формирају се у друштвено активне, еколошки свесне и одговорне личности које цене здравље и безбедност. Разумеју важност вршњачке размене и подршке.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст поштујући интонацију реченице/стиха, смисао и динамику текста. • СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. • СРП.ОО1.С.1.3. Примењују правописна правила предвиђена програмом. • СРП.ОО1.С.1.4. Усмено и писано препричавају, описују, причају и учествују у разговору на задату тему. • СРП.ОО1.С.1.5. У кратким цртама образлажу своје идеје. • СРП.ОО1.С.1.6. Идентификују битне информације исказане у различитим деловима линеарних и нелинеарних текстова. • СРП.ОО1.С.1.7. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао и динамику текста. • СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. • СРП.ОО1.С.2.3. Пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. • СРП.ОО1.С.2.4. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део). • СРП.ОО1.С.2.5. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. • СРП.ОО1.С.2.6. Издвајају, упоређују и повезују битне 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. • СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. • СРП.ОО1.С.3.3. Правилно се писано изражавају у различитим комуникативним ситуацијама / дигиталном окружењу. • СРП.ОО1.С.3.4. Пишу и говоре на одговарајућу тему, сходно ситуацији. • СРП.ОО1.С.3.5. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама. • СРП.ОО1.С.3.6. Размењују информације и закључке у вези са различитим врстама текстова; процењују квалитет информација и примереност илустрација које прате текст; користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту.

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
<p>уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог).</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.1.8. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. • СРП.ОО1.С.1.9. Класификују садржинске елементе текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место у књижевноуметничком тексту...). • СРП.ОО1.С.1.10. Стварају претпоставке на основу делова прочитаног текста и текста у целини. • СРП.ОО1.С.1.11. Препознају и именују поређење и персонификацију. • СРП.ОО1.С.1.12. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије 	<p>информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.2.7. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. • СРП.ОО1.С.2.8. Уочавају специфичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. • СРП.ОО1.С.2.9. Проналазе и репродукују догађаје, поступке, осећања и уочавају односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. • СРП.ОО1.С.2.10. Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст. • СРП.ОО1.С.2.11. Издвајају делове текста у којима је присутно поређење и/или персонификација. • СРП.ОО1.С.2.12. У 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.С.3.7. Користе формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог) у различите сврхе (прате инструкције, уче, сналазе се у литератури). • СРП.ОО1.С.3.8. Повезују основне одлике књижевних врста са делима која су већ прочитали. • СРП.ОО1.С.3.9. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију према члановима заједнице. • СРП.ОО1.С.3.10. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.). • СРП.ОО1.С.3.11. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја. • СРП.ОО1.С.3.12. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. • СРП.ОО1.С.3.13. Користе различите врсте реченица сходно

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
<p>глагола (лице, број и род) и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.001.С.1.13. У реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. • СРП.001.С.1.14. Препознају односе антонимије, синонимије, хипонимије/хиперонимије, хомонимије; владају основним творбеним обрасцима (нпр. грађење умањеница). 	<p>реченици/тексту уочавају и издвајају одговарајуће примере речи, а затим индуктивно и по аналогiji закључују о одликама врсте и подврсте којој припадају (користе табеле, праве мапе ума...); мењају облике речи према задатим критеријумима.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.001.С.2.13. Рашчлањују реченицу издвајајући субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику. • СРП.001.С.2.14. Кроз игру спарују и групишу задате речи препознајући лексичке односе међу њима; примењују основне творбене обрасце. 	<p>комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се могућностима варирања редоследа речи у реченици; учествују у културним догађајима у школи и заједници.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.001.С.3.14. Именују појаве у окружењу и односе међу њима користећи одговарајуће речи.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Стваралачки примењују језичке вештине у говору и писању. Овладавају основним начелима тумачења текста, критичког читања и аргументовања. Познају најзначајније ствараоце из српске и светске књижевности за децу и њихова дела из програма. Користе граматичку терминологију која је предвиђена програмом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Састављају усмени и писани текст интегришући језичке вештине којима владају. Читају и дискутују о прочитаним текстовима и медијским садржајима. Анализирају књижевна дела и интегришу елементе издвојене анализом. Критички процењују улогу текста, визуелних и интерактивних информација из различитих извора. Разговарају о истакнутим вредностима, износе и преиспитују аргументе. Уче кроз истраживачке активности и креативно писање.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Говоре и пишу негујући аутентичност и слободу личног изражавања у складу са комуникативном ситуацијом. Радо читају и развијају своје образовне потребе у мултимедијалном окружењу. Критички приступају истраживању различитих извора информација. Износе и преиспитују своје мишљење и спремни су да уваже другачија мишљења. Развијају и негују животне вредности. Разумеју важност националне културе и идентитета у интеркултуралном контексту.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.1.1. Користе богат фонд речи (у односу на узраст), пишу јасним, потпуним, добро обликованим реченицама. • СРП.ОО1.Н.1.2. Умеју на занимљив начин да почну, развију и заврше своје излагање; поткрепљују своје тврдње и ставове. • СРП.ОО1.Н.1.3. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. • СРП.ОО1.Н.1.4. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела из програма. • СРП.ОО1.Н.1.5. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.2.1. Прилагођавају језичко-стилски израз типу усменог или писаног изражавања; користе разноврсне синтаксичке конструкције. • СРП.ОО1.Н.2.2. Усмено и писано аргуменују своје тврдње или ставове; своје излагање обогаћују детаљима који побуђују интересовање других. • СРП.ОО1.Н.2.3. Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од мишљења, процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). • СРП.ОО1.Н.2.4. Издвајају и објашњавају одлике књижевне врсте у конкретном делу. • СРП.ОО1.Н.2.5. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме 	<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.3.1. Аутентично исказују своје мисли у говору и писању. • СРП.ОО1.Н.3.2. Слободно изражавају своје мишљење и износе одговарајуће аргументе, занимљиво говоре и пишу и тиме придобијају пажњу других. • СРП.ОО1.Н.3.3. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. • СРП.ОО1.Н.3.4. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство. • СРП.ОО1.Н.3.5. Упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
<ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.1.6. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту (нпр. пренесено значење). • СРП.ОО1.Н.1.7. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин. 	<p>су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.2.6. Издвајају делове текстова у којима је присутна фигуративна употреба језика. • СРП.ОО1.Н.2.7. Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, мењају облик глагола према лицу, роду, броју и глаголском времену, именица према броју, а придева и заменица према роду и броју; састављају реченице према задатим критеријумима (нпр. састави реченицу у којој ће скуп речи <i>добар ученик</i> бити у служби субјекта). 	<p>свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и гаје општеприхваћене људске и друштвене вредности.</p> <ul style="list-style-type: none"> • СРП.ОО1.Н.3.6. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. • СРП.ОО1.Н.3.7. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.